

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 10.IV 1967.

Vijeće: Zvone Rihtman, Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša

Zakup broda - Predaja broda nakon prestanka ugovora o zakupu - Zakupnikovo pravo prvokupa ugovoreno u ugovoru o zakupu - Kad su stranke, nakon prestanka ugovora o zakupu, izvršile primopredaju broda i o tome sastavile zapisnik, smatra se da su se sporazumjele da je ugovor uredno ispunjen u okviru onoga što iz zapisnika ne proizlazi kao sporno - Zakupoprimac koji je ugovorom o zakupu bio dužan u brod ugraditi motor ugovorenih svojstava, a koji umjesto toga motora ugradi drugi pa makar i kvalitetniji od ugovorenog, nema na temelju ove okolnosti prava postavljati zakupodavcu bilo kakav zahtjev, ako je brod predao bez prigovora - Pravo prvokupa priznato zakupoprincu ugovorom o zakupu vrijedi dok ugovor o zakupu traje, pa nakon prestanka toga ugovora zakupodavac ima pravo brod prodati a da ga prethodno ne ponudi svomu bivšem zakupoprincu

Iz u parnici utvrđenoga činjeničnog stanja proizlazi da je tužitelj ugovorom od 29.II 1964. uzeo od tuženika u zakup brod "Pločanka" za vrijeme od 5.III 1964. do 1.V 1965, te da stranke nisu ugovorile zakupninu u novčanom obliku, nego se tužitelj na ime zakupnine obvezao osposobiti brod za plovidbu i ugraditi u brod potrebnu opremu među kom i motor Deutz od 45 KS i pomoćni motor Aran s tim da ih po isteku zakupnog roka preda tuženiku. Utvrđeno je nadalje da je tužitelj po isteku ugovorenog roka predao tuženiku brod zapisnikom od 1.VI 1965. i da je na brodu bio ugrađen motor Gray Marine od 160 KS.

Tužitelj tvrdi da je motor Gray Marine, kao vredniji od motora Deutz, ostavio na brodu u dogovoru s tuženičkim direktorom, jer je namjeravao od tuženika kupiti brod na temelju prava prvokupa koje mu je ugovorom zajamčeno, ali da je tuženik postupio protivno dogovoru i ugovoru te bez prethodne obavijesti tužitelju "Pločanku" s tuženičkim motorom Gray Marine prodao trećoj osobi za višu cijenu nego što bi ju postigao da je na brodu bio ugrađen slabiji motor Deutz. Razlika u cijeni iznosi n.d. 20.000.--, te smatra da se tim iznosom tuženik neopravdano obogatio na njegovu štetu. Predmet tužbe je u zahtjevu da mu tuženik isplati tu razliku.

Tuženik osporava tužbeni zahtjev i poriče tužiteljeve navode pozivajući se na zapisnik od 1.IV 1965. o predaji broda bez ikakve ograde od tužiteljeve strane, osim odredjenih u zapisniku relativno neznatnih primjedbi. Pobija pravnu

osnovu tužiteljeva traženja jer tužitelj nije dokazao postojanje zakonskih uvjeta za kondikciju. Predlaže da se tužitelj s tužbenim zahtjevom odbije uz naknadu troškova tuženiku.

Pobijanom presudom prvostepeni sud je djelomično usvojio tuženi zahtjev zauzevši na temelju provedenog postupka stajalište da se u parnici radi o isplati motora, koji je bio samo za vrijeme zakupa montiran na brod sporazumom medju strankama, pa je nakon završetka zakupa morao biti vraćen tužitelju, ili je tužitelju imala biti plaćena razlika vrijednosti drugoga motora. Ovu razliku prvostepeni sud je na temelju izvedenog vještačenja izračunao sa n.d. 10.660.- i obvezao tuženika da ju tužitelju plati, a s viškom zahtjeva odbio je tužbeni zahtjev. Ujedno je tuženika obvezao na snošenje odgovarajućeg dijela parničnih troškova.

Drugostepeni sud je preinakom prvostepene presude tužbu odbio, i tužitelja obvezao na naknadu troškova spora.

Razlozi drugostepenog suda jesu slijedeći:

Zaključak prvostepenog suda da je tužiteljev zahtjev osnovan jer da mu je ugrađeni motor morao po izmaku zakupnog perioda biti vraćen ne nalazi potvrde u izvedenim dokazima, a isto tako se ni tužiteljevo pravo na isplatu razlike vrijednosti drugoga motora ne temelji na ugovoru, niti proizlazi iz dokaza. Prvostepeni sud nije naveo ni pravnu osnovu na temelju koje je djelomično usvojio tužbeni zahtjev, pa je presuda u stvari donesena na temelju shvaćanja suda o pravednosti tužbenog zahtjeva u dijelu u kome ga je usvojio.

Medjutim nema sumnje da je tužitelj na temelju ugovora o zakupu bio dužan ugraditi motor u brod i predati ga po isteku zakupnog roka tuženiku s motorom. Istina je da je prema ugovoru tužitelj bio dužan ugraditi u brod motor Deutz od 45 KS, a da je ugradio i predao brod s motorom Gray Marine od 160 KS, pa su to stranke i utvrdile zapisnikom o primopredaji od 1.IV 1965. Pod tačkom III zapisnika utvrđeno je "na brodu predani motor Gray Marine američke proizvodnje sa 6 cilindara, od 160 KS, na električno upućivanje", koji je prilikom primopredaje ispitan i opterećen vožnjom u mjestu te pronadjen u redu. Pod tačkom IV zapisnika stranke su utvrdile da je u upisnom listu broda upisan motor Man od 60 KS, te su odredile da je potrebno provesti ispravak upisa i to na tužiteljev teret.

Zapisnikom su pod tačkom I i II utvrđeni neki nedostaci opreme koje je tužitelj dužan otkloniti, a primjedbom ispod potpisa tužitelj se ogradio od obveze, ut-

vrđjene zapisnikom, da ima predati još neke pripadnosti brodske opreme.

Budući da se radi o zapisniku o primopredaji broda, koja se vrši po izmaku ugovornog roka zakupa, a na temelju ugovora kojim je ugovorena tužiteljeva obveza da umjesto zakupnine osposobi brod za plovidbu, opskrbi ga potrebnom opremom i motorima, ne može se zapisniku osporiti karakter isprave kojom su stranke utvrdile da je ugovor uredno ispunjen i brod vraćen u stanju u kome je prema ugovoru morao biti vraćen. Radi toga je zapisnički utvrđjeno koju obavezu tužitelj još nije ispunio, ili nije potpuno ispunio, pa je obavezan da to naknadno učini. Što se tiče motora u zapisniku se izričito kaže da je motor "predan", a zapisnik ne sadrži nikakve ograde ni jedne od stranaka iz koje bi se moglo zaključiti da tužiteljeva namjera nije bila da motor preda, nego da ga zadrži i zamijeni drugim (ugovorenim). Naprotiv iz činjenice što je zapisnikom određen ispravak upisa vrsti motora u brodskom upisniku, treba zaključiti da je upravo predani i u zapisniku navedeni motor prema volji stranaka morao ostati na brodu.

Mora se stoga uzeti da su stranke zapisnikom izjavile svoju volju da tužitelj ispunji svoju ugovornu obvezu predajom ugradjenog i u zapisniku opisanog motora, a da ga tuženik prima na ime ispunjenja svoje obveze. Samo tako se mora objasniti i činjenica da je motor prilikom primopredaje ispitivan te zapisnikom utvrđen način i opseg ispitivanja, kao i da motor ne pokazuje znakove nepravilnog rada, tj. da zadovoljava. Da motor nije imao ostati na brodu, takvo ispitivanje za tuženika ne bi imalo nikakva smisla. Konačno i činjenica da se tužitelj zapisnikom ogradio u pogledu daleko beznačajnijih stvari, a da se nije ni u kom pravcu ogradio od izvršene predaje motora, upućuje na to da je tužitelj pri sastavljanju zapisnika vodio brigu o svojim interesima, pa da se samo zato nije ogradio jer je i njegova volja bila da preda ugradjeni motor na ime ispunjenja vlastite ugovorne obveze tuženiku. Takva tužiteljeva odluka mogla je biti vrlo osnovano motivirana troškovima koje bi tužitelj morao podnijeti da je izvršio zamjenu ugradjenog motora prvobitno ugovorenim, jer je to prema mišljenju vještaka iziskivalo i promjenu osovine propelera i samoga propelera, a osim toga izvlačenje broda na navoz, porinuće broda, ispitivanje motora itd.

Dosljedno navedenom tuženik se nalazi u uredno stečenom vlasništvu motora, pa se nije mogao na teret tužiteljev neopravdano obogatiti. Ta pravna osnova tužbe je promašena.

Pravo na potraživanje razlike vrijednosti ugradjenog motora i onoga koji je po ugovoru imao biti ugradjen

tužitelj je istakao tek u parnici. Prvostepeni sud ga usvaja na osnovi povjerenja u stranački iskaz tužiteljev, pa bi trebalo zaključiti da sud vjeruje da je pok. tuženikov direktor, s obzirom na prodaju broda trećoj osobi, priznao tužitelju neko pravo u vezi s motorom i brodom. Međutim iz zapisnika o iskazu stranke (zapisnik o raspravi 14.X 1966) vidi se da je pok. tuženikov direktor uputio tužitelja na parnicu, a odatle se mora zaključiti da nije potvrdio tužiteljeve navode o navodnoj povredi njegovoga prava prvokupa, i o prikrati koja iz toga proizlazi. Iz ugovora o zakupu proizlazi da su stranke pod t.IV ugovorile da će tužitelj za slučaj prodaje broda imati pravo prvokupa, pa tužitelj tvrdi da je tuženik prodao brod ne poštivajući njegovo pravo. Iz obrazloženja pobijane presude ne može se razabrati da li je prvostepeni sud zauzeo stajalište da je doista došlo do povrede tužiteljeva prava prvokupa, pa zbog toga i do prava na naknadu štete, a samo tako bi se pravno mogla zasnovati pobijana odluka. Međutim, među strankama nije sporno što je tuženik prodao brod nakon što ga je tužitelj vratio, tj. nakon što je ugovor među strankama poslije ispunjenja obostranih obaveza prestao vrijediti. Tužitelj se stoga ne može pozivati na ugovorno pravo, jer je ono utrnulo zajedno s ugovorom. Osim toga i iz samoga teksta čl.4 ugovora nesumnjivo proizlazi da je tuženik rezervirao tužitelju pravo prvokupa samo za slučaj da do prodaje dođe za vrijeme trajanja zakupa. Samo tako se može tumačiti uglava da će u tom slučaju tuženik priznati tužitelju troškove navoza, montaže i nabavljene opreme, jer bi tužitelj na taj način bio oštećen za neiskorišćeno vrijeme zakupa. Tužitelj stoga ni po osnovi naknade štete ne može potraživati razliku koju mu je prvostepeni sud dosudio na temelju pogrešne primjene materijalnog prava.

Budući da su sve odlučne činjenice bile u postupku dovoljno objašnjene i utvrđene, ovaj je viši sud usvojenjem žalbe pobijanu presudu na temelju čl.360, st.1, t.3. preinačio i tužitelja s tužbenim zahtjevom odbio.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 10.IV 1967.

Vijeće: Zvone Rihtman, Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša

Oštećenje lučkih objekata - Brodarova odgovornost - Pojam lučkog objekta - Za oštećenje lučkog objekta odgovara se